

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

IŠVADA

2020 m. rugsėjo 23 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2020 m. rugsėjo 23 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Rasos Kalinauskaitės peticiją „Dėl statybų Vilniaus baroko paminkluose“ ir priėmė sprendimą tenkinti joje pateiktą pasiūlymą inicijuoti teisės aktų pakeitimus, įtvirtinant konkretų draudimą nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, nesusijusius su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Kultūros paveldo departamento prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Valstybinės kultūros paveldo komisijos pateiktas nuomones, taip pat manydama, kad piliečių nuogastavimai dėl vykdomų statybų neigiamų pasekmių vertingiausioms nekilnojamosioms kultūros vertybėms yra pagrįsti.

Nors strateginiuose dokumentuose yra suformuluoti kultūros paveldo išsaugojimo tikslai bei priemonės šiems tikslams įgyvendinti, tačiau kai kuriais atvejais tai lieka tik deklaratyvios formuluotės. Pastebima tendencija, pasireiškianti verslo atstovų siekiu vystyti statybų plėtrą kultūriniu, paveldosauginiu požiūriu vertingiausiuose, nacionalinės reikšmės nekilnojamojo kultūros paveldo kompleksuose, išnaudojant jų potencialą ir siekiant materialinės naudos, tačiau nesusimąstant apie neigiamas pasekmes šių nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimui, pažinimui, pritaikymui.

Galima teigti, kad esminė naujų statybų vertingiausiose nekilnojamosiose kultūros vertybėse planavimo priežastis – nekilnojamųjų kultūros vertybių išskirtinumo pagal jų išliekamąją vertę paneigimas bei vienodų ar atvirkščiai proporcingų reikalavimų nustatymas kultūros paveldo vertybėms, neatsižvelgiant į jų paveldosauginį statusą bei lygmenį.

Manytina, kad įstatymuose turi būti nustatytas draudimas nacionalinės reikšmės kultūros paveldo kompleksų bei pavienių objektų teritorijose statyti naujus statinius, nesusijusius su pačių paveldo objektų eksponavimo ir naudojimo poreikiais. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 straipsnis taip pat turėtų būti papildytas minėta nuostata.

Taip pat siūlytina šį straipsnį papildyti nuostatomis, pagal kurias kultūros paminklų teritorijose, kuriose nėra pastatų (pvz.: Veliuonos piliakalnis, Belvederio senovės gynybinis

įtvirtinimas) arba yra tik Kultūros vertybių registre registruoti pastatai (pvz.: Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, Vilniaus pirklių gildijos namas), arba yra tik Kultūros vertybių registre registruoti pastatai ir jiems eksploatuoti reikalingi pagalbiniai ūkio paskirties pastatai (pvz.: Maironio (S. Siručio) rūmai, Chaimo Frenkelio vila), būtų draudžiama naujų pastatų statyba, išskyrus Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje numatytą kultūros paveldo objektų atkūrimą ir nesudėtingų pastatų, reikalingų kultūros paveldo objektams eksponuoti ir eksploatuoti, statybą. Priėmus šias nuostatas būtų išsaugomas kultūros paminklų teritorijų autentiškumas. Be to, tai įpareigotų aktų rengėjus ir Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybas kultūros paminklų teritorijų ribas apibrėžti remiantis tyrimais ir siekiant, kad į jas nepatektų kiti, Kultūros vertybių registre neregistruoti pastatai. Tai padėtų išsaugoti kultūros paminklų teritorijų autentiškumą ir prisidėtų prie paveldosaugos sistemos konkretumo.

Taip pat būtina atkreipti dėmesį į tai, kad svarbus veiksnys, užtikrinantis skaidrią ir efektyvią paveldo apsaugą, yra veiksmingas teritorijų planavimas, kurio procese būtų įvertintos ir su visuomene apsvaistytos individualios situacijos, kurios negali būti apibrėžtos vienu universaliu sakiniu teisės akte.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Rasos Kalinauskaitės peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Rasos Kalinauskaitės peticijos kopija, 9 lapai.
2. Aplinkos ministerijos 2020 m. liepos 9 d. raštas Nr. (14)-D8(E)-3728, 2 lapai.
3. Kultūros ministerijos 2020 m. rugsėjo 15 d. raštas Nr. 52, 2 lapai.
4. Kultūros paveldo departamento 2020 m. liepos 20 d. raštas Nr. (1.21)2-1782, 2 lapai.
5. Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2020 m. rugsėjo 8 d. raštas Nr. V11-135(6.3E), 3 lapai.
6. Išrašas iš Peticijų komisijos 2020 m. rugsėjo 23 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-12, 1 lapas.
7. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt